

**Kom NU op
voor
Mensenrechten!**

**Educatief pakket
bij de video**

Auteur: Cheryl Law
Redactie: Mark Taylor
Vertaling: Katrien Scholiers

Oorspronkelijke uitgave: het *Human Rights Information Centre*, Raad van Europa, Straatsburg, Frankrijk (mei 1997)

September 2001
Copyright Council of Europe 1996 - 2001

ISBN: 90-77058-01-X
Wettelijk depot: D/2001/9259/2

This translation has been made by VORMEN vzw, the "Vlaamse Organisatie voor Mensenrechteneducatie", and does not engage the responsibility of the Council of Europe.

Deze vertaling werd gemaakt door VORMEN vzw, de Vlaamse Organisatie voor Mensenrechteneducatie. De Raad van Europa is niet aansprakelijk voor de vertaling.

VORMEN vzw
Lange Gasthuisstraat 29
2000 Antwerpen

www.vormen.org
mensenrechteneducatie@vormen.org

INHOUD

Pag. 3	Voorwoord
Pag. 4	Hoe dit educatief pakket te gebruiken?
Pag. 6	Het belang van mensenrechteneducatie
Pag. 8	Activiteiten
Pag. 15	Actie voor mensenrechten!
Pag. 17	Rechten die in de video aan bod komen
Pag. 18	Een mensenrechten-tijdlijn
Pag. 21	Jongerencampagnes in de video
Pag. 25	Inleiding tot de Raad van Europa
Pag. 27	Literatuurlijst

Voorwoord

"Stand up NOW for Human Rights!" werd samengesteld door het *Human Rights Information Centre* van de Raad van Europa als onderdeel van zijn sensibiliseringsactiviteiten rond mensenrechten. De video, die zich speciaal richt tot jongeren, schetst een historisch beeld van de mensenrechten en, nog belangrijker, toont jongeren hoe zij zich actief kunnen inzetten in de strijd voor de mensenrechten binnen Europa.

Dit educatief pakket geeft meer uitleg over het gebruik van deze video bij mensenrechteneducatie. Daarnaast bevat het een groot aantal praktische voorbeelden van hoe jongeren, al dan niet in schoolverband, kunnen betrokken worden in een hele reeks mensenrechtenactiviteiten. Tot slot geeft het ook een overzicht van aanvullend educatief materiaal en van informatie bronnen.

De Raad van Europa wil een speciaal woord van dank richten aan alle bijzondere mensen in Europa die zich inzetten voor de promotie van de mensenrechten en hun vrijwillige en enthousiaste medewerking hebben verleend aan het tot stand komen van de video en van dit bijbehorende educatief pakket.

Hoe dit educatief pakket te gebruiken

Voor wie is dit educatief pakket informatie bestemd?

Kom NU op voor *Mensenrechten!* is een 45 min. durende video die een aantal acties rond mensenrechten in beeld brengt van jongeren in de leeftijd van veertien jaar tot midden de twintig.

De levendige en toegankelijke manier waarop actuele thema's worden belicht, die vooral betrekking hebben op jongeren, maken deze video bijzonder geschikt voor 13- tot 18-jarigen. Het materiaal kan op formele of informele wijze worden gebruikt door:

- leraars;
- jeugdwerkers;
- educatieve medewerkers van NGO's (niet-gouvernementele organisaties);
- opleiders en nascholers van leerkrachten;
- iedereen die zich interesseert voor de promotie van mensenrechteneducatie.

Het gebruik van het informatiepakket

Dit pakket gaat uit van een actief leerproces. Aan de hand van de beelden van de video worden een aantal activiteiten voorgesteld voor het aanleren en overbrengen van kennis en vaardigheden m.b.t. mensenrechten. Sommigen zullen de voorgestelde activiteiten gewoon overnemen, anderen zullen ze eerder gebruiken als uitgangspunt voor het ontwikkelen van hun eigen activiteiten. Sleutelbegrip is hier: flexibiliteit.

Het gebruik van de video als educatief materiaal

Vooraf

- Bekijk de beelden steeds eerst zelf.
- Laat voldoende tijd voor voorbereiding.
- Ga na hoe en of de videoapparatuur werkt. Controleer dit minstens 1 keer, 2 keer is beter!
- Voorzie een alternatief in geval de videoapparatuur het niet doet, anders verliest u de aandacht van uw publiek.
- Zorg ervoor dat iedereen voldoende ziet en hoort, zo zal u minder onderbroken worden.

Doel van de sessie

- bepaal vooral duidelijk uw educatieve doelstelling: kennisoverdracht, verstrekken van informatie, creëren van begrip, empathie, aanzetten tot actie?

Hoe de video gebruiken?

- Toon de beelden niet zonder meer, geef voldoende inleiding en verduidelijk uw doelstelling, of, vraag de groep achteraf waarom u volgens hen deze beelden liet zien.

of

- geef hen vooraf een welbepaalde opdracht die zij tijdens het kijken moeten vervullen (zie hoofdstuk "Activiteiten").

Het laten zien van de video

- Bepaal vooraf de beste manier om de beelden te tonen, rekening houdende met de doelgroep, de beschikbare tijd en de educatieve doelstelling.
- U kan bijvoorbeeld fragmenten tonen die het door u gekozen thema illustreren en telkens een pauze inlassen om te peilen naar de reacties van het publiek (op die manier blijft de aandacht behouden). Indien er voldoende tijd is kan u ook eerst de video in z'n geheel tonen en later, bijv. in een aantal sessies, dieper ingaan op bepaalde fragmenten.
- Experimenteer zelf met de beelden om te zien welke het meest geschikt zijn voor uw precieze educatieve doelstelling.
- Gebruik deze video in combinatie met ander educatief materiaal rond mensenrechten.

(Overgenomen uit een Oxfam workshop)

Werkwijze en aanpak

1. Mensenrechteneducatie: waar en wanneer

Mensenrechteneducatie is geen vak op zich, maar eerder een invalshoek die zou moeten geïntegreerd worden in alle vormen van onderwijs en vorming. Sommige vakken lenen zich hiertoe beter dan andere, zoals bijv. menswetenschappen. Maar toch zijn er ook op andere momenten tal van gelegenheden om op formele of informele wijze aan mensenrechteneducatie te doen.

In een schoolse omgeving

- ochtendbijeenkomst; kringgesprek
- ochtendopvang
- lunch en andere pauzes
- naschoolse activiteiten
- pastorale zorg
- in alle vakken en leerplannen
- bij vakoverschrijdend werk
- bij individuele opdrachten en eindwerken
- displays in de school/universiteitsgebouwen
- plaatselijke evenementen

In een niet-schoolse omgeving

- jeugdclubs- of groepen
- religieuze organisaties
- jeugdgevangenissen/ centra voor bijzondere jeugdzorg

2. interactie tussen begeleider en deelnemer

- De belangrijkste doelstelling voor de begeleider moet steeds zijn het creëren van een sfeer van wederzijds respect.
- Dialoog is een uiterst belangrijke component van de leeromgeving, begeleider en deelnemer moeten hun kennis en ervaring met elkaar delen en van elkaar leren.

Jonge mensen moeten waar mogelijk de kans krijgen tot het zelf nemen van verantwoordelijkheid, hoe klein ook. Geef hen bijvoorbeeld de kans om zelf bepaalde projecten of evenementen te organiseren, waarbij u als leraar enkel optreedt als diegene die dit ondersteunt. Dit is een voorbeeld van het creëren van een gunstig klimaat voor mensenrechten, waarbij de theorie ook daadwerkelijk in praktijk wordt omgezet.

De toegepaste onderwijsmethodes moeten de hierboven vermelde punten weerspiegelen en zich vooral focussen op de leerling, niet op de leraar of op de inhoud.

- Leg zelf niet teveel beslag op de beschikbare tijd, maar moedig iedereen aan om zijn steentje bij te dragen.
- Vermijd de traditionele onderwijsmethoden waarbij leerlingen enkel worden toegesproken en er geen plaats is voor dialoog.

- Moedig jongeren aan om de materie op diverse manieren te ontdekken, in vraag te stellen of te analyseren, eerder dan ze slaafs over te nemen of louter te verzamelen.
- Hou bij de opstelling en inrichting van de locatie zoveel mogelijk rekening met democratische principes. Maak bijvoorbeeld een cirkel en plaats de begeleider op dezelfde hoogte als de deelnemers.

3. Methodes

- Er is een beperkt aantal mogelijkheden voor individueel werk: bijv. het opstellen van een autobiografie of checklist, onderzoekswerk of het afnemen van een interview.
- Bij mensenrechteneducatie is het aangewezen te werken in kleine groepjes van 2 tot max. 8 personen. In grotere groepen wordt het moeilijker om iedereen een bijdrage te laten leveren.
- Bepaalde methodieken stimuleren vaardigheden als samenwerking, het luisteren naar elkaar, het tonen van begrip of inlevingsvermogen, het onderhandelen en oplossen van conflicten.
- Andere methodieken trachten oplossingen te geven voor mensenrechteneducatie met grote groepen.

4. Inzake mensenrechten

- U hoeft zeker geen jurist of expert op het vlak van mensenrechten te zijn om deze thema's aan te snijden in uw vak; mensenrechten zijn van en voor iedereen.
- Praat nooit enkel over *rechten* zonder erbij te vermelden dat tegenover ieder recht ook een bepaalde *verantwoordelijkheid* staat. Wie geniet van een bepaald recht, heeft tegelijkertijd ook een opdracht die ermee samenhangt. Een duidelijk inzicht in de tweeledigheid van ieder fundamenteel recht levert een belangrijke bijdrage tot het omgaan met conflicten tussen mensenrechten.
- Hou een geografisch evenwicht bij de bespreking van mensenrechten. Schendingen komen overal ter wereld voor. Al te vaak gaan mensen in Europa immers voorbij aan het feit dat ook in hun land de mensenrechten soms met de voeten worden getreden. Op die manier ontstaat een verstoord beeld met racistische en "Eurocentrische" trekjes.
- Tracht in uw educatief materiaal een evenwicht te houden betreffende geslacht, religie, ras en seksuele geaardheid.
- Leg niet voortdurend de nadruk op de negatieve aspecten van schendingen van de mensenrechten. Dit geeft een verstoord beeld, er zijn immers ook een heleboel positieve verhalen te vertellen.

Het belang van mensenrechteneducatie

"Doorheen schoolloopbaan zouden alle jongeren moeten onderwezen worden over mensenrechten als voorbereiding op het leven in een pluralistische democratie... Het maakt deel uit van hun sociale en politieke opvoeding en omhelst interculturele en internationale verstandhouding."*

Meer recent, in de verklaring van Wenen van 1993, zeiden de regeringshoofden van de Raad van Europa, dat "Het promoten van onderwijs en vorming op het vlak van de mensenrechten en het respect voor culturele verscheidenheid." een onderdeel is van het actieplan ter bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat, antisemitisme en onverdraagzaamheid.†

Het belang van mensenrechteneducatie wordt ook onderstreept door de oproep in de inleidende paragraaf van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens:

"...to cause it to be disseminated, displayed, read, and expounded principally in schools and other educational institutions..."

Ook mensenrechtenorganisaties, zoals Amnesty International, wiens missie draait rond de promotie van de bepalingen van de Universele Verklaring en de Europese Conventie van de Rechten van de Mens, leggen in hun werk een belangrijke klemtoon op mensenrechteneducatie. Zij beschouwen het wel eens als "The Fourth R", de vierde pijler:

"Wij zijn er stellig van overtuigd dat mensenrechteneducatie de basis zou moeten vormen voor de drie traditionele pijlers van het onderwijs. Het zou een even centrale plaats moeten innemen op het leerplan, net zoals lezen, schrijven en rekenen."**

Mensenrechteneducatie kan bijdragen tot het voorkomen van schendingen van de mensenrechten doordat het mensen niet enkel bewust maakt van hun eigen rechten en van de mogelijkheid om ervoor op te komen, maar ook inzicht geeft in de daarbij horende verantwoordelijkheden zoals het verdedigen van de rechten van anderen. Op die manier legt mensenrechteneducatie de basis voor vrijheid, vrede en gerechtigheid. Het creëert een sfeer van verdraagzaamheid en draagt bij tot een beter inzicht in de verschillende vormen van echte gelijkheid.

Daarnaast moet mensenrechteneducatie jongeren ook voorbereiden op hun rol als voluit participerende burger in een democratische samenleving. Het leert hun de democratie te versterken en verdedigen en bij te dragen tot meer bewustzijn betreffende de mensenrechten. Dit helpt bovendien het ontstaan voorkomen van wat de Braziliaanse pedagoog Paulo Freire omschreef als "de cultuur van de stilte", die zeer nefast is voor het respect van de mensenrechten.

Wat is mensenrechteneducatie?

Onderwijzen en leren

1. Kennis- gebaseerd (over mensenrechten)

Informatie en begrip van: soorten rechten, de geschiedenis van de mensenrechten, internationale wetten, de werking van de democratie.

2. Vaardigheden- gebaseerd ('voor' mensenrechten)

Persoonlijke en sociale vaardigheden, zoals zelfkennis en zelfbewustzijn, m.n. het verkrijgen van inzicht in je eigen drijfveren t.o.v. anderen, en je eigen vooroordelen.

Communicatieve vaardigheden: leren luisteren, het weerstaan aan groepsdruk, het durven uiten van je eigen mening

Het leren oplossen van problemen: verzamelen van informatie, nemen van beslissingen, vellen van een juist oordeel, oplossen van conflicten.

3. Leeromgeving- gebaseerd ('door' mensenrechten)

Het creëren van een leeromgeving waarin de structuren, methoden en relaties binnen het leerproces een weerspiegeling zijn van de mensenrechten en hun educatieve doelstelling, zoals bijv. het ontwikkelen van een "algemeen schoolbeleid". Het werken volgens democratische principes die uiting geven aan het wederzijds respect tussen leraar en leerling.

4. Leerdoelstellingen

De combinatie van 1, 2 en 3 leidt tot het ontwikkelen van morele waarden en houdingen inzake bijvoorbeeld sociale rechtvaardigheid, gelijkheid, respect voor verscheidenheid.

5. Einddoel

Het creëren van bewustzijn inzake mensenrechten, het stimuleren van acties ter bescherming en promotie van de mensenrechten en het voorkomen van schending van de mensenrechten.

* Raad van Europa, Comité van Ministers, Aanbeveling Nr. R(85)7, pag. 1

† Raad van Europa, Congres van Wenen 1993, pag. 11

** Amnesty International USA, Commissie mensenrechteneducatie *Human Rights Education: The Fourth R*, deel 2, nr. 2, lente 1990, pag. 1

Activiteiten

De meeste van de hier opgesomde activiteiten zijn geschikt voor alle leeftijden. Toch is het aan de leraar of jeugdwerker, die uiteraard het best vertrouwd is met het niveau en de emotionele rijpheid van zijn groep, om uit te maken welke thema's geschikt zijn en hoe hij deze best kan aanpassen. Het opgegeven aantal deelnemers per groep is slechts een suggestie, dit kan immers worden aangepast aan elke individuele situatie.

Belangrijk is dat men steeds de voorkeur geeft aan opdrachten per 2 of in groep boven individuele taken. Dit kan ook nuttig zijn bij het behandelen van deze gevoelige onderwerpen met grote groepen.

Dit pakket is bedoeld als ondersteunend bij het gebruik van de video en geeft jeugdwerkers de kans om precies die thema's er uit te halen die het best aansluiten bij hun eigen situatie. Dit gebeurt op een zeer actieve manier: d.m.v. discussie, analyse, beoordeling en inleving met de mensen en situaties van de video, kan de deelnemer meer kennis bewustzijn en vaardigheden betreffende mensenrechten ontwikkelen. Maar de belangrijkste doelstelling van de video en dit bijbehorende informatiepakket is het aanzetten tot actie voor de mensenrechten. Dit betekent het op gang trekken van een proces dat jongeren er zich van bewust maakt hoe belangrijk het voor hen is dat zijzelf de verantwoordelijkheid op zich nemen voor het bevorderen en naleven van de mensenrechten in hun relatie tot henzelf, hun familie en de samenleving.

Bij deze activiteiten treedt de volwassene op als mentor, gespreksleider of persoon die ondersteuning geeft. Geef jonge mensen zoveel autonomie en verantwoordelijkheid als ze aan kunnen. U zal verbaasd zijn over het resultaat.

1. *Mensenrechten-tijdlijn*

- Bestudeer en bespreek het voorbeeld van de mensenrechten-tijdlijn (zie pag. 18).
- Stel een tijdlijn op voor je eigen land. Ieder land heeft zijn eigen historische achtergrond m.b.t. de rechten van de mens. Zo kende Hongarije een geschiedenis van slavenopstanden (1514/1710), die in 1848 leidden tot een wet die de slavernij verbood en de persvrijheid introduceerde.
- Verdeel de leerlingen/jongeren in groepjes en laat hen een aantal onderzoeksopdrachten uitvoeren m.b.t. de categorieën *mensen, publicaties en evenementen en bewegingen*.
- Dit historisch project kan ook mondeling worden uitgevoerd door bijv. oudere kennissen of mensen in je eigen gemeenschap te interviewen over de plaatselijke geschiedenis en gebeurtenissen rond mensenrechten.
- Breng al deze historische gegevens samen op een muurposter en hang deze op in je school of je plaats van bijeenkomst.

Follow-up

- Stel een beurtrol op voor het bijhouden van kranten- en tijdschriftenartikels over actuele thema's inzake mensenrechten
- Start een gelijkaardige muurposter met actuele en wereldwijde informatie

2. *Democratie in de praktijk: een mensenrechten-charter*

- Bestudeer het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.
- Stel een eigen mensenrechten-charter op voor je school of organisatie.
- Maak een lijst van alle individuele en collectieve verantwoordelijkheden die eruit voortvloeien.
- Hang het charter op in je school of ontmoetingsruimte.

Follow-up

- Verzamel de reacties van zowel jongeren als volwassenen op het charter.
- Bekijk na een 6-tal maanden of en hoe het charter het gedrag van de betrokkenen heeft beïnvloed.

3. Campagne tegen onverdraagzaamheid

- In de periode van 1995-96 voerde de Raad van Europa een speciale campagne tegen onverdraagzaamheid. Belangrijkste boodschap was dat iedereen permanent moet streven om aan onverdraagzaamheid een eind te maken (zie de "Literatuurlijst" op pag. 27 voor publicaties hieromtrent).
- Schrijf naar de Raad van Europa voor meer informatie over deze campagne.
- Stel een campagneteam samen en ga na wat jij, met je organisatie of groep, kan doen in de strijd tegen onverdraagzaamheid (voor ideeën, zie "Actie voor mensenrechten", pag. 15).
- Hou alles wat je doet nauwkeurig bij: het verslag van je eerste bijeenkomst, foto's van evenementen, een chronologisch overzicht van alle acties die werden ondernomen.

Follow-up

- Gebruik dit materiaal voor het samenstellen van een tentoonstelling en maak een geschreven verslag van de volledige campagne. Dit kan anderen helpen en inspireren bij hun activiteiten rond mensenrechten.

4. Wie zijn ze (1)?

- Verdeel het gezelschap in kleine groepjes, 1 groepje per verhaal in de video.
- Als je werkt met een internationaal gezelschap, zorg er dan voor dat iedere groep kiest voor een verhaal dat zich niet afspeelt in het eigen land.

- Zoek zoveel mogelijk informatie over de recente geschiedenis (van de laatste 10 jaar) van het gekozen land.
- Stel het scenario op voor een korte inleiding bij het gekozen videoverhaal.

Follow-up

- Als je beschikt over een camcorder, kan je zo'n inleiding ook verfilmen.

5. Wie zijn ze (2)?

- De gebeurtenissen van de video spelen zich af in acht verschillende landen.
- Teken op schaal een grote kaart van elk land. Dit kan je doen per 2 of in kleine groepjes, waarbij ieder groepje 1 of 2 landen tekent. Breng daarna alle kaarten samen als een grote puzzel.
- Gebruik de onderzoeksresultaten van '1. Mensenrechten-tijdlijn' en eventuele bijkomende gegevens om voor ieder land een situatie te schetsen waarbij resp. de mensenrechten werden geschonden of gerespecteerd.

6. Hoe sta ik hier tegenover?

- Maak tijdens het kijken naar de beelden aantekeningen over hoe volgens jou de mensen in de video reageerden op de gebeurtenissen die ze zelf ondergingen of waarvan ze getuige waren.
- Tracht ook je eigen gevoelens en reacties weer te geven. Dit kan in de vorm van een stukje proza, gedicht, liedje, toneelstukje of tekening.

Follow-up

- Als je plannen hebt voor één of ander evenement rond mensenrechten, kan je hiervoor de persoonlijke reacties en creatieve weergave van alle groepsleden gebruiken. Zo'n evenement kan je bijvoorbeeld organiseren tijdens de middagpauze of als namiddag- of als avondvoorstelling.

7. Feiten of verbeelding: het ontstaan van vooroordelen

- Er komen veel voorbeelden van onverdraagzaamheid voor in deze video. Wat verstaat men precies onder onverdraagzaamheid?
- Iedereen kent weleens gevoelens van onverdraagzaamheid. Laat om te beginnen iedereen een lijst opstellen van de eigen vooroordelen. Wissel vervolgens je lijst met die van je buur.
- Bespreek nu elkaars overzicht en tracht uit te zoeken waar deze vooroordelen vandaan komen.
- Ga na of je eigen vooroordelen berusten op stereotypen. Hoe kwamen ze tot stand? Ieder land heeft z'n eigen stereotiepe opvattingen m.b.t. minderheden. Maak samen met je buur een overzicht van de meest voorkomende stereotypen rond een bepaalde minderheidsgroep. Kloppen deze met de werkelijkheid? Wat kunnen we doen om het vertekend beeld tegen te gaan dat ontstaat door dergelijke stereotypering?

Follow-up

- Ga na welke rechten verloren gingen voor de mensen in de video die het slachtoffer werden van onverdraagzaamheid.

8. Een keten van vooroordelen

- Stereotypen hebben in zekere mate zin (ze helpen ons zicht te krijgen op de wereld), maar leiden helaas al te vaak tot onverdraagzaamheid, discriminatie en vooroordelen.
- Zoek in groepjes van 4 de definitie op van bovenstaande termen.
- Ieder zoekt, in kranten en tijdschriften, naar voorbeelden van stereotypering van mensen.
- Verwerk de definities en voorbeelden in een poster die het verband illustreert tussen de 4 definities.

9. Wie zijn wij?

- De begeleider maakt kopieën van een aantal stereotiepe omschrijvingen betreffende een bepaalde groep mensen (zie 'Wie zijn wij'- omschrijvingen) en knipt deze uit.
- Ieder groepje van 4-6 personen krijgt telkens 2 omschrijvingen. Lees deze eerst in stilte voor jezelf en lees ze daarna voor aan de andere leden van de groep.
- Bespreek ieders individuele reactie op hetgeen je hebt gehoord en gelezen: wat zou je doen om het ontstaan van dergelijke vooroordelen in je eigen omgeving te voorkomen? Zet alle ideeën op papier.
- Iedere groep stelt vervolgens zijn ideeën voor een campagne voor aan de andere groepen.
- Over welke groep denk je dat het hier gaat?

(Antwoord :het gaat hier om de homoseksuelen - homos en lesbiënnes)

10. Mensenrechten

- Maak twee kolommen en plaats in de eerste kolom alle rechten en vrijheden die aan bod kwamen in de video (zie pag. 17 voor een samenvatting hiervan).
- Maak groepjes van 4 deelnemers en plaats in de tweede kolom de verantwoordelijkheid die overeenstemt met de rechten vermeld in de eerste kolom.

Voorbeeld:

Het recht op leven => respect voor het leven van anderen; bescherming van het leven van anderen

Wie zijn wij? - omschrijving

[Knip de omschrijving uit en geef iedere deelnemer 2 verschillende omschrijvingen]

<p>In sommige landen zijn we illegaal.</p> <p>_____</p>	<p>Sommige mensen vinden dat in een groot aantal landen wij als enige verantwoordelijk zijn voor de verspreiding van AIDS.</p> <p>_____</p>
<p>Men beschuldigt ons allemaal van promiscuïteit.</p> <p>_____</p>	<p>Men zegt dat we eigenlijk ziek zijn.</p> <p>_____</p>
<p>Veel godsdiensten veroordelen ons als "onnatuurlijk".</p> <p>_____</p>	<p>Het is voor ons heel moeilijk, zonet onmogelijk, om kinderen te adopteren.</p> <p>_____</p>
<p>Wij verliezen vaak ons werk of zien onze carrière de mist ingaan omwille van onze geaardheid.</p> <p>_____</p>	<p>Velen onder ons houden hun geaardheid geheim uit angst voor geweld of om bespot te worden.</p> <p>_____</p>
<p>In Iran worden we gevangen genomen, mishandeld en terechtgesteld</p> <p>_____</p>	<p>In het begin van de 20ste eeuw werden in Engeland velen onder ons opgenomen in psychiatrische instellingen en onderworpen aan elektroshocktherapie. Nog steeds krijgen velen het advies in psychiatrische behandeling te gaan.</p> <p>_____</p>

11. Kinderrechten

- Hieronder verstaat men de rechten van kinderen en jongeren onder de leeftijd van 18 jaar.
- Stel in groepjes van 5 je eigen charter op van tien rechten die volgens jullie alle kinderen en jonge mensen zouden moeten hebben.
- Deze rechten kunnen zijn: de vrijheid om bepaalde dingen te doen, het recht om beschermd te worden tegen iets, het recht om van iets voorzien te worden.
- Vergelijk met het charter van andere groepen en kies dan 10 basisrechten uit die moeten opgenomen worden in één definitief charter.
- Maak daarna een poster van dit charter met de 10 rechten en bijbehorende verantwoordelijkheden.
- Zoek een exemplaar van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 1989 en vergelijk hiermee je eigen charter.

12. Tegenstrijdige rechten

- Bespreek per 2 bepaalde situaties uit je eigen leven (thuis, op school, in de jeugdgroep, elders) waarin jouw rechten in tegenstrijd waren met de rechten van anderen.

Voorbeeld:

*Je wil een feestje organiseren, maar je burens willen vroeg naar bed, of 2 groepen willen dezelfde schoolruimte gebruiken voor verschillende doeleinden.
Hoe loste je dit op?*

- Maak daarna samen een lijst van alle tegenstrijdige rechten uit de video en stel mogelijke oplossingen voor.

13. Asiel

- De videobeelden laten het verhaal zien van sommige vluchtelingen. Veel jonge mensen komen als vluchteling toe in een vreemd land, waar ze niemand kennen, zonder begeleiding (zoals enkele van de gitaarspelers), met amper geld of bezittingen.
- Zoek uit wat in jouw land het beleid is inzake vluchtelingen en in hoeverre dit beleid rekening houdt met hun mensenrechten.
- Speel nu een rollenspel. In een rollenspel trachten alle deelnemers zich te verplaatsen in het gedrag en de ingesteldheid van het personage dat ze vertolken. Op die manier leren ze de situatie en personages met andere ogen te bekijken. Een rollenspel helpt ons begrip op te brengen voor verschillende standpunten en verschaft ons inzicht in hoe en waarom deze ontstaan. In dit rollenspel is het de bedoeling dat de groep een situatie naspeelt in de rechtbank, waarbij de overheid de vluchtelingen het land uit wil, tot groot gezamenlijk protest van een aantal mensenrechtengroepen.

- Afhankelijk van het aantal deelnemers in je groep ken je de rollen toe van rechter en jury, van vertegenwoordigers van de overheid, van vluchtelingenwerkers, van NGO's en van vluchtelingen die optreden als getuige voor zichzelf. De juryleden moeten beslissen op basis van de argumenten die zij te horen krijgen.

14. Eerbetoon

- Noteer volgende (of andere) namen op kaartjes of stukjes papier: Olympe de Gouges, Mahatma Gandhi, Rigoberta Menchu, John Locke, Harriet Tubman, Steve Biko, Václav Havel.
- Verdeel de klas in kleine groepjes en neem zonder te zien een naam uit een doos. Zoek uit wat deze persoon betekende voor de mensenrechten en bij welke passage uit de video hij/zij past.

15. Enquête rond mensenrechten

- Als mensen hun eigen rechten niet kennen, kunnen zij deze ook niet verdedigen.
- Stel in groep een vragenlijst samen om voor te leggen aan je vrienden, familie en leraars en uit te zoeken in hoeverre zij vertrouwd zijn met hun eigen rechten.
- Breng alle onderzoeksresultaten samen in een schema en maak de cijfers bekend in een persbericht.
- Om de vragenlijst te kunnen samenstellen moet je wellicht vooraf wat onderzoek verrichten naar mensenrechten.

16. Muziek en vrijheid

- Muziek heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in bewegingen die strijden voor de mensenrechten. Het inspireert mensen, brengt hen troost en maakt bovendien deel uit van de mondelinge traditie van de overlevering van verhalen.
- Tracht met je groep zoveel mogelijk songs, oud of hedendaags, te vinden waarin het thema mensenrechten aan bod komt.
- Als iemand van je groep een instrument bespeelt, kan je zelfs een benefiet voor mensenrechten organiseren.

17. Campagne tegen racisme

- Een groot aantal jongeren in de video was actief in de strijd tegen racisme.
- Doe alsof je groep meedoet aan een Week tegen Racisme.
- Maak in je campagne gebruik van zoveel mogelijk middelen zoals muziek, kunst, theater. Ideeën voor acties kan je halen uit de video of uit de verder vermelde lijst met suggesties. Plan een "Jongerendag"-bijdrage aan de campagne en schrijf dit neer onder de vorm van een actieverslag.

- Afhankelijk van de motivatie van de deelnemers kunnen deze ideeën ook daadwerkelijk in acties worden omgezet.

18. Recensie van de video

- Het doel van deze video is het zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk in beeld brengen van een aantal ernstige morele kwesties.
- Schrijf een beoordeling van de video, afgaande op je eigen kritische beoordeling van de onderliggende doelstelling, de inhoud, de manier waarop dit in beeld werd gebracht en de mate waarin de film heeft aangezet tot mensenrechtenacties. Publiceer deze recensie in de school- of universiteitskrant of jeugdmagazine. Bezorg ook een exemplaar aan het Human Rights Information Centre (het informatiecentrum voor mensenrechten van de Raad van Europa).

19. Het "promoten" van mensenrechten

- Mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International richten zich in de eerste plaats op het voeren van campagnes. In hun strijd om de aandacht van het publiek in deze steeds verder evoluerende wereld van telecommunicatie, hanteren zij een aantal complexe marketingstrategieën.
- Ontwerp in groepjes van 6 een advertentiecampaagne voor de promotie van mensenrechten. Hoofddoel is om andere jongeren in je school/universiteit/jeugdgroep aan te zetten tot acties voor de mensenrechten.
- Gebruik zoveel mogelijk middelen om je campagne zo gevarieerd mogelijk te maken en om de aandacht te trekken van het publiek. Tracht hen ervan te overtuigen dat de strijd voor de mensenrechten een bijzonder boeiende en zinvolle vrijetijdsbesteding is.
- In de video komen twee logo's voor: het logo van de Raad van Europa en het logo van Amnesty International. Ontwerp zelf een mensenrechtenlogo dat niet alleen kan worden gebruikt voor deze campagne, maar ook later dienst doet als herkenningsteken voor al je andere projecten.

20. Euro-links en meer

- Bij een campagne voor mensenrechten bereik je vaak meer resultaat wanneer je samenwerkt met anderen. Dit blijkt ook uit de videobeelden van de projecten door jongeren uit alle delen van Europa. Bovendien is teamwork ook veel leuker!
- Indien je stad of gemeente verzusterd is met een andere kan je bijv. contact opnemen met een klas-, universiteits- of jongerengroep aldaar. Dit is een interessante manier om kennis te maken met hun cultuur en om eventueel samen te werken aan een project rond mensenrechten. In de meeste landen zijn er speciale organisaties waar je terecht kan voor een dergelijk uitwisselingsproject.

- Veel jongeren en groepen vinden elkaar nu ook via het internet en e-mail. Misschien heeft ook jouw groep toegang tot deze media.

21. Verbanden leggen

- Kies, in groepjes van 5, één van de thema's die in de video aan bod kwamen (racisme, daklozen, bejaarden, kinderrechten, godsdienstvrijheid, vrije meningsuiting, gehandicapten, vluchtelingen, oorlog, mensenrechtenacties).
- Bereid met je eigen groepje een presentatie voor rond het door jullie gekozen thema waarin je aan de andere leden van je klas of groep of aan andere klassen of groepen, een jongere klas of een jeugdgroep bijv., duidelijk het onderwerp of de problematiek toelicht en een aantal actiemogelijkheden vooropstelt.
- Deze presentatie zou zowat 10 minuten moeten/mogen duren. Alle 5 leden van de groep moeten ook echt deelnemen aan zowel de presentatie als aan het zoek- en studiewerk rond het gekozen thema. Om het geheel duidelijk en interessant te maken gebruik je best zoveel mogelijk audiovisuele media. Hou ook een geschreven dagboek bij van het hele proces.

22. Stem! Stem! Stem voor mensenrechten

- Zoals blijkt uit de video is het stemrecht één van de belangrijkste manieren om je rechten te beschermen en om deel te nemen aan het bestuur van je land.
- Misschien ben je op dit moment nog te jong om daadwerkelijk van dit recht gebruik te maken, maar toch bestaan er voldoende mogelijkheden om nu reeds in de praktijk te leren hoe het stemmen in z'n werk gaat.
- Een groot aantal scholen of universiteiten hebben immers een schoolraad of comité dat wordt samengesteld uit een aantal verkozenen. Tracht steeds van deze gelegenheid gebruik te maken om het hele verkiezingsproces te leren kennen en begrijpen.
- Als je school deze mogelijkheid niet biedt, kan je ook zelf pseudo-verkiezingen organiseren binnen je eigen jeugdgroep of school.
- Zoek vrijwilligers in de groep om iedere belangrijke partij in je land te vertegenwoordigen en voer een reeks activiteiten uit ter kennismaking met het fenomeen verkiezingen.

23. Mensenrechten-kaartspel

- Maak kartonnen speelkaarten met hierop in grote letters resp. de woorden democratie, mensenrechten, burgers, niet-gouvernementele organisatie (NGO), vluchtelingen, asiel, verantwoordelijkheid, campagne voeren, vooroordeel, onverdraagzaamheid, stereotype, discriminatie. Voor een grote groep heb je waarschijnlijk meer dan 1 set speelkaarten nodig.

- Vorm groepjes van 6. Laat één persoon ieder een kaart geven.
- Iedere speler legt de betekenis van het woord op zijn kaart uit aan de andere spelers d.m.v. woorden, gebaren, een tekening, of op de manier die hij/zij hiervoor het beste vindt.
- Speel daarna het spel nogmaals.

24. Mensenrechten-album

- Als je een groot aantal van bovenvermelde activiteiten hebt uitgevoerd, kan je alle resultaten verzamelen die je met de groep hebt bereikt. Maak hieruit een selectie en stel een mensenrechten-album samen. Dit kan dan bewaard worden in de schoolbibliotheek als documentatie voor anderen.

Belangrijk:

Hou informatie, feiten en ervaring rond mensenrechten niet voor jezelf, maar deel ze met anderen!

Werk samen met anderen, zo bereik je een beter resultaat en beleef je er meer plezier aan!

Actie voor mensenrechten!

De belangrijkste doelstelling van mensenrechteneducatie is het aanzetten tot actie, hoe klein ook. Het vooropstellen van een realistisch doel is hierbij van zeer groot belang; als mensen te veel hooi op hun vork nemen, raken ze ontmoedigd en geven de strijd op. Je bereikt ook veel meer als groep dan in je eentje. En bovendien is het ook veel prettiger.

Hieronder volgt een overzicht van de activiteiten rond mensenrechten van de jongeren uit de video. Let wel: niet alle activiteiten kwamen aan bod in de film.

- als vrijwilliger werken voor een mensenrechtenorganisatie of organisatie die zich inzet voor de gemeenschap;
- steun betuigen aan diverse evenementen rond mensenrechten om geld in te zamelen, te sensibiliseren, solidariteit met onderdrukten te tonen, actie door politici te bevorderen;
- lid worden van een muziekgroep die meedoet aan dergelijke acties;
- meewerken aan de organisatie van een plaatselijk evenement rond een mensenrechtenonderwerp;
- deelnemen aan publieke demonstraties;
- meewerken aan de redactie van een tijdschrift;
- een buurtproject opzetten met jongeren uit een minderheidsgroep zoals bijv. gehandicapten;
- kunstwerken maken voor een tentoonstelling rond mensenrechten;
- je eigen talent en vaardigheden doorgeven aan anderen;
- je eigen ervaring delen met anderen;
- deelnemen aan seminaries en congressen om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en kennis te maken met anderen;
- brieven schrijven naar politici;
- lobbywerk verrichten bij politici;
- een tentoonstelling organiseren;
- posters maken;
- een concert geven;
- de pers te woord staan;
- je inzetten voor de gemeenschap via een plaatselijke radio;
- het samenstellen, organiseren en deelnemen aan lokale radio-uitzendingen;
- gemeenschapswerk verrichten door het bezoeken en helpen van bejaarden;
- het oprichten van een zelfhulpgroep voor jongeren met leerproblemen;
- meedoen aan activiteiten rond de Internationale Vrouwendag;
- een video samenstellen als publiciteit voor een bepaald project;
- een dossier samenstellen rond een bepaald project;
- deelnemen aan regionale en nationale evenementen en tentoonstellingen;
- organiseren van congressen en verkiezingen voor jeugdorganisaties;
- een publieke toespraak houden;
- zich kandidaat stellen voor verkiezingen in jeugdorganisaties;
- aan fondsenwerving doen.

Andere tips voor acties

- Leer bij over mensenrechten en deel dit met anderen (vrienden, familie, kennissen).
- Verzamel informatie uit kranten en tijdschriften rond mensenrechtenonderwerpen.
- Verbeter je communicatieve vaardigheden en wees niet bang om in het openbaar mensen toe te spreken. Oefening baart kunst en iedereen moet ergens beginnen!
- Word lid van een Amnesty jongerengroep in je school of universiteit of richt er zelf een op. Contacteer Amnesty International voor meer informatie hierover.
- Sluit je aan bij een plaatselijke jeugdgroep of organisatie die zich inzet voor de gemeenschap.
- Richt een discussie- of debatgroep op in je school of jeugdgroep waar je gespreksavonden opzet rond mensenrechten in je eigen gemeenschap of land. Nodig sprekers uit van de plaatselijke overheid, religieuze organisaties of non-profit organisaties zoals NGO's.
- Schrijf brieven naar politici en plaatselijke leiders m.b.t. locale mensenrechtenkwesties.
- Schrijf artikels voor je schoolblad.
- Organiseer tentoonstellingen in je schoolbibliotheek of plaatselijke bibliotheek of eender welke andere locatie die je ter beschikking krijgt (de schoolrefter, het gemeentehuis, raadszaal, theater).
- Organiseer fondswervende activiteiten ten voordele van een plaatselijke non-profit organisatie of van een algemene hulpactie; je kan op die manier geld of goederen inzamelen, mensen informeren, nuttige vaardigheden ontwikkelen, maar vooral ook plezier beleven!
- Zorg voor voldoende publiciteit voor je actie via de lokale radio, krant of zelfs televisie om nieuwe leden te werven.
- Hou een verslag bij van al je activiteiten, maak foto's van speciale evenementen, stel een archief samen van alle krantenknipsels of belangrijke documenten. Al dit materiaal kan je immers gebruiken voor het organiseren van een tentoonstelling om een extra impuls te geven aan de activiteiten van je groep.
- Gebruik deze video als uitgangspunt voor een evenement rond mensenrechten.
- Je kan een dergelijk evenement organiseren op één van de hieronder vermelde data, op een datum in de geschiedenis van je land die belangrijk was in de strijd voor de mensenrechten, of op de verjaardag van mensen die daarbij een belangrijke rol hebben gespeeld:

6 maart: International Women's Day of Prayer (religieuze internationale vrouwendag)

8 maart: Internationale Vrouwendag

21 maart: Internationale Dag van Strijd tegen Rassendiscriminatie, als herdenking van het Sharpeville bloedbad, Zuid-Afrika, 1960

5 mei: Dag van Europa, verjaardag van de oprichting van de Raad van Europa

28 mei: Forget-Me-Not-Day, herdenking van de oprichting van Amnesty International

3 september: herdenking van de ondertekening van de Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (Verdrag inzake het verbannen van Vrouwendiscriminatie)

24 oktober: Dag van de Verenigde Naties

4 november: Verjaardag van de ondertekening van het Europees Verdrag van de Rechten de Mens

9 november: Herdenking van de Kristallnacht in Nazi-Duitsland in 1938

10 december: Dag van de Rechten van de Mens, verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Rechten die in de video aan bod komen

Burgerlijke en politieke en rechten

- Vrij zijn van slavernij
- Het recht op leven
- Vrij zijn van foltering
- Het recht op vrijheid en veiligheid
- Het recht op een eerlijk en openbaar proces
- Het recht op vreedzame vereniging en vergadering
- Het recht op respect voor de privacy en de familie
- Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst
- Het recht op onderwijs
- Het recht niet gediscrimineerd te worden
- Vrijheid van meningsuiting
- Het recht op asiel
- Het recht op daadwerkelijke rechtsmiddelen

Economische, sociale en culturele rechten

- Het recht van ouderen op sociale bescherming
- Het recht op huisvesting
- Rechten van gehandicapten
- Het recht op sociale en medische bijstand (verwijzing)
- Het recht van jongeren op bescherming
- Het recht op arbeid (verwijzing)
- Het recht op bescherming van de gezondheid (verwijzing)
- De rechten van minderheden / culturele rechten
- Het recht op onderwijs
- Niet-discriminatie

Een mensenrechten-tijdlijn

Deze tijdlijn is een kort historisch overzicht van de belangrijkste documenten, gebeurtenissen, bewegingen en mensen die hebben bijgedragen tot het ontstaan van het begrip mensenrechten zoals wij dit vandaag de dag hanteren. Dit overzicht werd vooral benaderd vanuit Europees perspectief, maar bij volgende edities van dit informatiepakket zal de nadruk meer worden gelegd op wereldwijde ontwikkelingen en invloeden.

Deze tijdlijn is niet enkel bedoeld als overzicht van een aantal zeer bijzondere gebeurtenissen, maar kan ook worden gebruikt als basis en hulpmiddel voor het samenstellen van een specifieke tijdlijn per land, zoals omschreven in '1. Mensenrechten-tijdlijn' (zie pag. 8).

De Grieken

Democratie. Hoewel deze term uit het Grieks stamt, was in het oude Griekenland, in tegenstelling tot vandaag, democratie slechts voorbehouden aan de rijke aristocratie en werd dit zeker niet toegepast voor slaven of vrouwen. Pas ten tijde van Pericles (einde 5de eeuw voor Chr.) ging men ook rekening houden met de burgerlijke en politieke rechten van ieder individu. De Atheense democratie legde de grondslag voor het ontstaan en verdere ontwikkeling van de rechten.

De Romeinen

De Romeinse opvattingen inzake mensenrechten werden vooral beïnvloed door de Stoïcijnse filosofen die de wereld beschouwden als één grote gemeenschap waar alle mensen broeders zijn. Hun geloof in de gelijkheid van mensen, ondanks ras, klasse of rang, lag aan de basis van het begrip "natuurrecht". Codificatie van het recht was een belangrijk nieuw concept. Ook het Romeins recht leverde een bijdrage met zijn ideaal van de bij wet vastgelegde rechten van burgers en het principe van een gelijke wet voor iedereen.

Lucius Annaeus Seneca (4 v.Chr. - 65 n. Chr.), Stoïcijnse filosoof en adviseur van keizer Nero. In "Brieven van een Stoïcijn" zet hij o.m. zijn verlichte ideeën uiteen over de behandeling van slaven.

13de eeuw

1215 Magna Charta Dit charter dat werd overeengekomen tussen de Engelse baronnen en koning Jan, gebruikte grondwettelijke middelen om de tirannieke macht van de koning te beperken. Het verleende vrije burgers, en enkel aan hen, het voorrecht van bezit en vrijheid. "Aan niemand zal gerechtigheid of recht verkocht, ontzegd of verhinderd worden."

17de eeuw

1679 Habeas Corpus Act, Engeland. Deze wet bepaalt dat een gevangene fysiek voor de rechtbank moet worden gebracht zodat er een grondig onderzoek kan worden ingesteld naar de reden van zijn gevangenneming. Dit recht volgde reeds uit de Magna Charta, maar werd door despotische koningen genegeerd.

De Verlichting. De Verlichting was een Europese liberale, progressieve en antiklerikale filosofische stroming die ontstond uit de snelle opgang van de wetenschap en zich baseerde op het geloof in de menselijke rede.

John Locke (1632-1704), Brits filosoof wiens werk aan de basis lag van de liberale democratie en de Verlichting. In "Over de vrijheid en volkssoevereiniteit" uit 1690 introduceerde hij het begrip natuurrechten, wat de inspiratie zou worden voor de principes van de Amerikaanse Revolutie.

1688 De "Bill of Rights". Dit was het grondwettelijke resultaat van de Glorieuze Revolutie die de scheiding doorvoerde tussen de macht van de koning en het parlement en aan het parlement vrijheid van meningsuiting en het recht op vrije verkiezingen verleende.

1688-89, de Glorieuze Revolutie. Tijdens deze revolutie werd koning Jakobus II van Engeland verdreven omwille van ongrondwettelijk gedrag. William en Mary kwamen aan de macht na goedkeuring van de Declaration of Rights die deel uitmaakte van de Bill of Rights.

18de eeuw

1776 Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring, "Wij beschouwen deze waarheden als vanzelfsprekend: dat alle mensen als gelijken worden geschapen, dat zij door hun schepper met zekere onvervreembare rechten zijn begiftigd, dat zich daaronder bevinden het leven, de vrijheid en het nastreven van geluk."

1791 Amerikaanse 'Bill of Rights', de Amerikaanse grondwet.

Voltaire (1694-1778), Frans dramaturg en filosoof. Voltaire was sterk beïnvloed door Locke. Eén van de belangrijkste figuren van de Verlichting wiens geschriften aanzetten tot actie.

Tom Paine (1737-1809), in Engeland geboren Amerikaans revolutionair en auteur van "Common Sense, an appeal for American independence". Hij publiceerde ook "The Rights of Man" (1791-92) waarin hij de Franse Revolutie verdedigde.

Thomas Jefferson (1743-1826), speelde een belangrijke rol in de Amerikaanse Revolutie en schreef de Onafhankelijkheidsverklaring. Werd tweemaal verkozen tot president.

1789 Verklaring van de Rechten van de Mens en van de Burger, Frankrijk.

"Artikel 1: Mensen worden vrij geboren en blijven vrij en gelijk in rechten."

1789-99 Franse Revolutie Afschaffing van de monarchie en ontstaan van de republiek.

Olympe de Gouges (1755-93) Frans revolutionair, toneelschrijver en politiek auteur. Schreef "De rechten van de vrouw" (1791) omdat de *Verklaring van de Rechten van de mens en van de burger* in de praktijk niet werd toegepast op vrouwen.

Mary Wollstonecraft (1759-1833), opvoedkundige en schrijfster, de "moeder" van het feminisme. In 1792 reisde zij naar Frankrijk om zelf getuige te zijn van de Revolutie. Zij schreef in 1794 "De rechtvaardiging van de rechten van vrouwen".

William Wilberforce (1759-1833), parlamentslid en leider van de anti-slavernij beweging in Groot-Brittannië. In 1789 hield hij in het Engelse parlement zijn eerste toespraak tegen de slavernij.

Abolitionisme. Ofschoon de slavernij reeds in 1671 werd bekritiseerd door de Quakers, ontstond deze beweging ter afschaffing van de slavernij pas omstreeks 1783. Kende tot ca. 1888 vooral aanhangers in Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en Frankrijk.

19de eeuw

Wet tegen de slavernij, goedgekeurd in Groot-Brittannië in 1807

Wereldcongres tegen slavernij, Londen, 1840. De slavernij werd in 1838 verboden in alle Britse kolonies, in de Franse en Deense kolonies in 1848, in de Nederlandse kolonies in 1863 en in de Verenigde Staten aan het eind van de Burgeroorlog in 1865.

Franse Liga voor de Mensenrechten werd opgericht in 1898 n.a.v. de affaire Dreyfus.

Abraham Lincoln (1809-65) werd in 1861 president van de Verenigde Staten. Hij leverde een belangrijke bijdrage aan de bevrijding van de slaven. In zijn toespraak in Gettysburg in 1863 stelde hij: "...wij nemen hierbij het stellige voornemen dat deze doden niet nutteloos gestorven zijn en dat deze natie onder God een nieuwe vrijheid zal kennen, en dat het bestuur van mensen, door mensen en voor mensen, niet zal verdwijnen van deze aarde."

Harriet Tubman (1820-1913), geboren als slaaf. Stond bij haar volk bekend als "Mozes". Gekleed als man leidde zij meer dan 300 slaven naar de vrijheid. Werkte als verkenners en verpleegster in het Amerikaanse unionistenleger.

Sojourner Truth (1797-1883), geboren als slaaf. Zette zich na de Burgeroorlog in voor de rechten van zwarten. Invloedrijk vrouwenrechtenactiviste.

Suffragette-beweging, ontstond in 1848 in Seneca Falls (Verenigde Staten) op de Women's Rights Convention (conventie voor de rechten van de vrouw). De beweging kende later navolging in Groot-Brittannië waar in 1869 het eerste officiële verzoek tot stemrecht voor vrouwen werd voorgelegd aan het Parlement. In de VS was Wyoming in 1869 de eerste staat die vrouwen stemrecht verleende. Nieuw-Zeeland volgde als eerste land in 1893.

Elizabeth Cady Stanton (1815-1902), stichtend lid van de Women's Rights Movement, choqueeerde in 1848 de afgevaardigden op de Seneca Falls Convention met haar eis tot stemrecht voor vrouwen.

20ste eeuw

1920 Volkenbond, opgericht tijdens de nasleep van de Eerste Wereldoorlog voor de vreedzame oplossing van internationale disputen. 58 landen lagen aan de basis, de Verenigde Staten weigerden toe te treden. Oprichting ook van de **International Labour Organisation (ILO)** voor de promotie van economische rechten en sociale rechtvaardigheid.

Woodrow Wilson (1856-1924), Amerikaans president, grotendeels de grondlegger van de Volkenbond.

Mahatma Gandhi (1869-1948), indisch staatsman. Moreel hervormer en voorstander van passief en geweldloos verzet als middel van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Het Atlantisch Handvest uit 1941 omvatte de "Four Freedoms" volgens Roosevelt, m.n. Freedom from Want & Fear (het vrij zijn van gebrek en angst) en Freedom of Speech & Religion (vrijheid van meningsuiting en godsdienst). Dit was de belangrijkste drijfveer voor de Geallieerden bij hun tussenkomst tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Franklin Roosevelt (1882-1945), Amerikaans president en idealist die met zijn New Deal de strijd aanbod tegen de economische crisis in het Amerika van de jaren 1930. Hierdoor kregen werklozen economische en sociale rechten. Was getrouwd met Eleanor Roosevelt.

1945 De Verenigde Naties werden opgericht met een Handvest dat door 50 landen werd ondertekend die zich plechtig verbonden tot het voorkomen van oorlog door internationale samenwerking.

1948 Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het eerste internationale instrument om normen in

te stellen voor de bevordering van politieke, economische, sociale en culturele rechten.

1949 De Conventies van Genève zijn een reeks van 4 internationale verdragen rond de bescherming van oorlogsslachtoffers. Werd ondertekend door 58 regeringen en de Heilige Stoel.

Eleanor Roosevelt (1884-1962), Amerikaans sociologe, journaliste, VN-afgevaardigde en in 1947 Voorzitter van de VN Commissie voor de Rechten van de Mens. Tevens mede-auteur van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

René Cassin (1887-1976), Frans politicus, betrokken bij de oprichting van de VN-Commissie voor de Rechten van de Mens.

1949 Raad van Europa, opgericht door 10 landen met als doel het streven naar vrijheid en samenwerking door op te komen voor democratie en mensenrechten.

1950 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, ondertekend in Rome door 12 Europese landen. Door dit internationale verdrag verbonden de lidstaten zich tot het respect voor en de toepassing van de fundamentele mensenrechten in hun land. Hierop wordt toegezien door de Commissie en het Hof van de Rechten van de Mens in Straatsburg.

De Civil Rights-wetgeving voor zwarten in Amerika. Begon in de jaren 1950 met de wetten inzake de opheffing van de rassenscheiding in scholen en op het openbaar vervoer. In 1957 volgde de wet ter bescherming van de burgerrechten van zwarten.

Rosa Parks (1913-), lid van de Women's Political Council, kwam in de gevangenis terecht omdat zij op een gesegregeerde bus weigerde haar zitje af te staan aan een blanke man en plaats te nemen in het "neger"-gedeelte van de bus. Dit incident was de rechtstreekse aanzet tot de Montgomery (Alabama) Bus Boycott van 1955-56. Het was ook de katalysator voor de **American Civil Rights Movement** en bood vanaf 1957 Martin Luther King een platform voor zijn acties met de Southern Christian Leadership Conference.

Martin Luther King, Jr (1929-68), leider van de American Civil Rights Movement, werd later vermoord.

Rigoberta Menchu (1959-), Guatemala, leidster van de Maya-indianen. Verdedigt de rechten van de autochtone bevolking van Latijns-Amerika, lid van de VN Commissie voor de Rechten van de Mens. Kreeg in 1992 de Nobelprijs voor de Vrede.

Chai Ling (1966-), leider van de Chinese studentenbeweging voor democratie, aanvoerder van het studentenprotest en de hongerstakingen op het Tiananmen-Plein in 1989 toen tijdens een vredesdemonstratie duizenden studenten,

samen met gewone mannen en vrouwen werden vermoord door regeringstroepen.

Andrei Sakharov (1921-1989), Russisch kernfysicus, mensenrechtenactivist en hervormer. Kreeg de Nobelprijs voor de Vrede in 1975. Trouwde in 1971 met mensenrechtenactiviste Yelena Bonner. Werden beiden naar Gorki verbannen in de jaren 1980, maar kwamen in 1986 vrij door toedoen van president Gorbatsjov. Sakharov werd toen ook verkozen voor het Congres van Landenafgevaardigden.

Alexander Solzhenitsyn (1918-), Russisch schrijver en historicus. Werd onder de opeenvolgende communistische regimes veroordeeld tot dwangarbeid in strafkampen. Deze ervaringen beschreef hij in zijn werken "De eerste cyclus" en "De Goelag-archipel" waarin de rest van de wereld voor het eerst kennismaakte met de communistische repressie. Na jarenlange ballingschap in de VS keerde hij onlangs terug naar Rusland om er mee te werken aan de nieuwe democratie.

Václav Havel (1936-), Tsjechisch toneelschrijver, mensenrechtenactivist, medestichter en woordvoerder van Charta 77. Kwam in de gevangenis omwille van zijn politieke werk. Was later een van de oprichters van de eerste wettelijke oppositiebeweging in 1989, het Burgerforum. Werd in december 1989 verkozen tot president van (het toenmalige) Tsjecho-Slowakije.

Anti-apartheidsbeweging 1959-94, opgericht door Aartsbisschop Trevor Huddleston en Julius Nyerere, president van Tanzania. Hoofddoel was de boycot van Zuid-Afrikaanse producten, het beletten van investeringen en het isoleren van Zuid-Afrika van de rest van de wereld.

Steve Biko (1946-1977), stichter van de Black Consciousness Movement in Zuid-Afrika. Werd tijdens zijn gevangenschap doodgefolterd. Hij groeide uit tot martelaar en inspiratie voor de anti-apartheidsstrijd.

Nelson Mandela (1918-), belangrijkste leider van het African National Congress, de anti-apartheid verzetsbeweging. Werd in 1990 vrijgelaten na 27 jaar opsluiting als politiek gevangene. In mei 1994 worden zwarte Zuid-Afrikanen vrije burgers en kwam het ANC in de regering met Nelson Mandela als eerste zwarte president van Zuid-Afrika.

Jongerencampagnes in de video

De video is opgebouwd rond een klein aantal concrete projecten rond mensenrechten door jongeren overal in Europa. Hieronder volgt een gedetailleerd overzicht van deze projecten en de thema's waarrond deze jongeren werkten.

Mensenrechten

Amnesty International Youth & Student Network (Amnesty jongeren-en studentengroepen)

Amnesty International is een wereldwijde mensenrechtenorganisatie, die niet gebonden is aan enige regering, politieke strekking, ideologie, godsdienstige overtuiging of aan enige economische belangengroep. Haar missie is:

- de vrijlating van gewetensgevangenen: dit zijn mannen of vrouwen die vastgehouden worden, louter omwille van hun overtuiging, huidskleur, etnische of sociale afkomst, geslacht, taal of geloof, op voorwaarde dat ze geen geweld gebruikt hebben of er toe aangezet hebben;
- het verzet tegen de doodstraf, tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing voor alle gevangenen zonder uitzondering;
- het bepleiten van eerlijke processen binnen een redelijke termijn voor alle gevangenen;
- de stopzetting van politieke moorden en 'verdwijningen'.

Er zijn duizenden Amnesty school- en universiteitsgroepen in 80 landen over de hele wereld. Allemaal zetten ze zich in voor de stopzetting van de schendingen van de hierboven vermelde mensenrechten, voor het inzamelen van fondsen en voor het informeren en sensibiliseren van mensen inzake mensenrechten. De twee volgende voorbeelden van dergelijke acties kwamen aan bod in de video:

Student Action Network 1993 Annual Conference, Birmingham University, Groot-Brittannië

Ieder jaar komen in Groot-Brittannië AI-jongeren samen voor een tweedaags congres. De organisatie hiervan is in handen van de studenten zelf, met ondersteuning door het secretariaat van Amnesty International UK in Londen.

Zij luisteren naar sprekers, nemen deel aan workshops, bekijken films, wonen discussies bij en verkiezen de leden van de Student Action Network Committee voor het daaropvolgende jaar, en maken plezier! Op de conferentie van 1993 werden onder meer thema's besproken als racisme, vrouwen- en mensenrechten, het gebruik van de media, een campagne rond China en de doodstraf. In Groot-Brittannië is Amnesty International actief in 80 universiteiten en meer dan 400 scholen.

Amnesty schrijfklass, Gimnazija Beograd, Ljubljana, Slovenië

Eén van de belangrijkste instrumenten van Amnesty in haar strijd tegen de schendingen van mensenrechten, is het schrijven van brieven naar de overheden die hiervoor verantwoordelijk zijn.

In deze middelbare school in Ljubljana, krijgen alle 17- en 18-jarige leerlingen 18 uur vredesopvoeding per maand. Hun lerares geschiedenis en sociologie, Viljenka Skorjanec, ontdekte dat een van haar leerlingen, Dean Zagorac, lid was van Amnesty International.

Op haar vraag geeft Dean nu, gedurende 3 uur per maand, tijdens de lessen vredesopvoeding, les aan zijn medeleerlingen over Amnesty en de mensenrechten. Naast het schrijven van brieven zetten de jongeren zich ook in door het bestuderen en analyseren van krantenartikels over het thema mensenrechten, en door het maken van posters en organiseren van tentoonstellingen in de school.

Dakloosheid

Euro Sleep-Out, Brussel, België

Dakloosheid, werkloosheid en armoede zijn meestal nauw met elkaar verbonden en komen ook steeds vaker voor in het Europa van de jaren 1990. Men schat dat er in de Europese Unie minstens 5 miljoen daklozen zijn, zowat 1,5% van de totale bevolking. Meer dan 70% van hen is jonger dan 40. Mensen die op straat leven sterven gemiddeld maar liefst 25 jaar eerder dan mensen die een 'normaal' leven leiden.

Op 16 oktober 1993 werd in een aantal steden over heel Europa een *Euro Sleep-Out* georganiseerd. Deze actie werd niet enkel op touw gezet uit solidariteit met de daklozen, maar wilde vooral ook de publieke aandacht trekken op dit probleem en via deze omweg druk uitoefenen op politici om hier iets aan te doen.

Het project, dat werd georganiseerd door een aantal NGO's die werken rond dit thema, legde vooral de nadruk op het steeds toenemend aantal dakloze jongeren. Het gaf andere jongeren de kans hiertegen te protesteren en ook daadwerkelijk iets te doen voor hun dakloze leeftijdgenoten.

Kinderen in Nood, Praag, Tsjechische republiek

"Ik voelde me onbelangrijk, niemand was in mij geïnteresseerd. Nu voel ik me geliefd."

Dit project werd opgezet voor jongeren van 15-18 jaar die zich om allerlei redenen niet veilig voelen: dakloosheid, drugsverslaving, mishandeling binnen het gezin met weglopen als gevolg. Jongeren kunnen steeds terecht in dit

noodcentrum waar zij gedurende drie weken mogen blijven. In deze periode worden zij o.m. bijgestaan door jonge sociale werkers die trachten te bemiddelen bij hun familie, hen helpen bij het zoeken naar werk of het opnieuw naar school gaan, naargelang de keuze die de jongere zelf maakt.

Naast therapeutische sessies besteedt men ook veel aandacht aan groepswork en creatieve activiteiten zoals toneel en muziek. Dit helpt de jongeren elkaar bij te staan en te herstellen van wat hen is overkomen. Deze wederzijdse ondersteuning en hulp geeft hen opnieuw vertrouwen in zichzelf en anderen en bereidt hen voor om zich opnieuw te integreren in de samenleving.

Racisme

Seminarie van de European Confederation of Youth Clubs. "Racisme - het opstellen van een campagne", georganiseerd in het European Youth Centre, Straatsburg, Frankrijk

Het Directoraat voor Jeugdzaken van de Raad van Europa organiseert jaarlijks een aantal evenementen rond sociale, economische, burgerlijke en politieke thema's. Daarnaast moedigt het ook gezamenlijke initiatieven aan met nationale en internationale niet-gouvernementele jeugdorganisaties. Recente voorbeelden van thema's die op deze seminaries aan bod komen zijn: jeugdwerkloosheid, de rol van de vrouw, toerisme en jeugdreizen, Noord-Zuid relaties, de vertegenwoordiging van jongeren in de Europese instanties, vrijwilligerswerk, vrede en seksualiteit. Verder zijn er ook taalcursussen en een aantal pan-Europese projecten die financieel gesteund worden door de European Youth Foundation.

Eén van de belangrijkste thema's van de jaren 1990 is het toenemende racisme en racistische geweld in Europa. Aan het hier voorgestelde seminarie namen jongeren deel uit België, Cyprus, Denemarken, Finland, Groot-Brittannië, Zweden, Ierland, IJsland, Oostenrijk en Nederland. Zij voerden een debat rond dit thema en leerden bij over de praktijk van het campagne voeren.

SOS-Racisme, Solingen, Duitsland

SOS Racisme werd opgericht in Frankrijk in 1983. Inmiddels heeft deze beweging zich reeds uitgebreid naar de meeste Europese landen. Als reactie op de bomaanslagen in Solingen besloten een aantal jongeren in hun stad een nieuwe afdeling van SOS Racisme op te richten om mensen meer bewust te maken van het probleem. Zij organiseerden demonstraties, voerden een affichecampagne, lieten T-shirts drukken en werkten met plaatselijke scholen. Zij trachtten ook een brug te slaan tussen de Duitse en Turkse gemeenschap en zetten een samenwerking op met andere groepen in heel Duitsland. Dit netwerk resulteerde in een conferentie waar o.m. een groep uit Rostock kwam getuigen van de racistische aanvallen op een plaatselijk asielcentrum.

Autonome Anarchistische Federatie, Jeugdcommune, Praag, Tsjechische republiek

Na de Fluwelen Revolutie en de ineenstorting van het communisme, onderging de Tsjechische republiek een economische transformatie, waardoor een groot deel van de bevolking in moeilijkheden kwam. In de nieuwe samenleving moesten mensen plots zelf de verantwoordelijkheid opnemen voor hun eigen leven. Maar velen zaten vastgeroest in het verleden en verwachtten nog steeds hulp van de staat.

Door al deze sociale en economische problemen ontstond er een gunstig klimaat voor racisme t.o.v. minderheden. Een groep jongeren besloot iets te doen aan dit toenemende racisme. Zij verenigden zich in hun strijd tegen racisme en voor mensenrechten en burgerzin. Ze richtten hun eigen tijdschrift op, *Autonomie*, waarin ze informatie gaven over de thema's waarrond ze werkten. Daarnaast nemen ze deel aan antiracistische betogingen en voeren acties om mensen meer bewust te maken van de specifieke problemen waar de minderheden in hun land mee worden geconfronteerd. Deze jonge mannen en vrouwen namen hun intrek in een verlaten en vervallen boerderij. Op dit ogenblik zijn ze nog bezig met het verzamelen van fondsen voor de restauratie van de boerderij, om ze dan in gebruik te nemen, niet enkel als verblijfplaats voor jongeren maar ook als gemeenschapscentrum. Hun droom is om er studio's in onder te brengen waar allerlei kunst- en ambachtsvoorwerpen worden gemaakt die dan kunnen verkocht worden, en om er een bibliotheek op te bouwen rond mensenrechten.

Gehandicapten

Jeugdraad van Slowakije - Unie van gehandicapte jongeren, Bratislava

Awral Bettere is de vrijwillige initiatiefnemer van deze groep die werkt rond het opnieuw integreren van gehandicapte jongeren in de samenleving waaruit zij verbannen werden tijdens het communisme. De Unie verenigt zowel gezonde als fysiek en mentaal gehandicapte jongeren van 14 tot 22 jaar met als doel het stimuleren van wederzijds begrip. Zij hebben een speciaal programma voor mentaal gehandicapten dat bestaat uit sportevenementen, culturele uitstappen en fuiven. In de zomer van 1993 werd voor de eerste keer een kamp georganiseerd waar de jongeren o.m. leren paardrijden en hydrotherapie krijgen. De gehandicapte jongeren werkten ook mee aan een project rond de restauratie van historische monumenten. Aan al deze zeer informeel verloopende evenementen neemt een gelijk aantal gezonde en gehandicapte jongeren deel. Omdat in het verleden gehandicapten werden uitgesloten uit de samenleving is voor veel gezonde jongeren de omgang met gehandicapten vrij moeilijk. Het uitgangspunt van de Unie is dat door deze jongeren samen te brengen voor doodgewone activiteiten waar jongeren van houden zoals sport, muziek, enz.. deze barrière sneller wordt doorbroken. Een van de belangrijkste problemen voor de Unie echter is het vinden van geschikte locaties.

Vermits in het verleden gehandicapten geen gebruik maakten van openbare voorzieningen, zijn vele gebouwen ook niet aangepast aan hun specifieke behoeften.

Bejaarden

Project rond gezonde steden - Werken met bejaarden, Hogeschool voor economie, Maribor, Slovenië

Dit vrijwilligersproject werd opgezet in 1987 door een lector, Danila Zuraj, en amper vijf studenten. In 1993 waren ze reeds met meer dan 70 vrijwilligers. Naarmate de politieke en sociale situatie veranderde in Slovenië, net zoals in alle andere ex-communistische landen in dit deel van Europa, kenden deze activiteiten een ware bloei.

De groep wordt door het plaatselijke verzorgingstehuis geïnformeerd over bejaarden die behoefte hebben aan ondersteuning. In hun vrije tijd trachten de leden van de groep het leven van deze oudere mensen wat aangener te maken door bijv. voor hen naar de bibliotheek te gaan, hen mee uit te nemen voor een wandeling of met hen naar de kerk te gaan. Daarnaast zamelt de school, als onderdeel van haar sociaal programma, ook kleding en speelgoed in voor plaatselijke vluchtelingen, zet ze zich in voor een plaatselijke lagere school en werkt ze mee aan een aantal evenementen rond de Internationale Vrouwendag.

Godsdienstvrijheid

Joodse taal en cultuur, Synagoog, Praag, Tsjechische republiek

Religieuze en culturele activiteiten zijn een wezenlijk onderdeel van de Joodse samenleving, maar de openlijke beleving van het Joodse geloof werd sterk aan banden gelegd in de periode van het communisme. Het verlenen van religieuze vrijheid is één van de aspecten van de nieuwe democratie binnen de Tsjechische republiek. Helena Esteroth is slechts één van de jonge mensen die via dit koor niet alleen zichzelf, maar ook de volwassenen in haar leefgemeenschap in contact brengt met het Joodse muzikale en linguïstische erfgoed.

Vrijheid van meningsuiting

Radioprogramma door jongeren, Ziri, Slovenië

Het lokale radiostation van Ziri werd opgericht in 1978. Het geld voor de nodige zendapparatuur werd ingezameld door de lokale bevolking. De afgelopen drie jaar kregen de leerlingen van de school de kans hun eigen programma uit te zenden, één middag per week. Samen met hun lerares Engels, Irena Poljansk, bespreken zij in de klas de thema's die zij in het programma aan bod willen laten komen. De producer van het radiostation, Milena Miklavcic, moedigt hen aan om voor het programma zelf de verantwoordelijkheid te nemen. Zij geeft hen hierbij advies en leert hen de knepen van het vak. De leerlingen beslissen zelf over de inhoud en vorm van het programma. Een reeks richtlijnen voor hun werk hebben ze zelf

opgesteld. Naast discussies en interviews brengen zij ook film- en boekbesprekingen, wedstrijden en spelletjes, een brievenrubriek, telefoonrubriek, een ruilbeurs en een rubriek waarbij luisteraars hun wensen kunnen overbrengen aan zieken. Het programma, dat loopt van 16 tot 19u, is het meest populaire van de hele week.

Minderheden

Educatief project voor Roma-kinderen, Praag, Tsjechische republiek

In een klein aantal scholen in de Tsjechische republiek werd een speciaal project opgezet waar leerkrachten en ouders samenwerken aan het tot stand brengen van gelijke kansen voor Roma-kinderen tot het volgen van officieel en institutioneel onderwijs.

Het Roma-volk heeft een oude cultuur, inclusief een eigen taal, die door de meeste Europese landen steeds werd genegeerd en die zelfs leidde tot hun vervolging. Veel Roma-zigeuners kwamen om in de concentratiekampen van Hitler.

De nieuwe overheid in de Tsjechische republiek tracht deze discriminatie nu stilaan weg te werken d.m.v. onderwijs. Door kinderen van sociaal achtergestelde gezinnen of kinderen met leerproblemen in te delen in kleine groepjes van 8 leerlingen, onder begeleiding van gespecialiseerde leerkrachten, waarvan sommigen ook de Roma-taal spreken, tracht men hen voor te bereiden voor het volgen van onderwijs in een normale school. In een experimenteel project, dat zich vooral richt op 5 tot 7-jarigen, krijgen Roma-kinderen samen les met Tsjechische kinderen, waarbij de leraar zelf een programma samenstelt dat het best voldoet aan de behoeften van deze kinderen. Om ieder spoor van racisme te voorkomen worden deze leerkrachten zorgvuldig geselecteerd. De ouders van zowel de Roma-kinderen als de andere leerlingen worden nauw betrokken bij het dichter bij elkaar brengen van beide leefgemeenschappen. Omwille van de beperkte financiële middelen is dit slechts een kleinschalig project, maar aan het plezier en enthousiasme van de leerlingen te oordelen, is het zeker een goede investering in de toekomst.

Vluchtelingen

Cultureel centrum voor Bosnische vluchtelingen, Valentin Vodnik Museum, Ljubljana, Slovenië

"Het is niet goed bij de pakken te blijven zitten zonder iets te doen. Je moet actief zijn", aldus Andree Vekoslav. Valentin Vodnik was een groot schrijver en hervormer. Het naar hem genoemde museum was dus een perfecte locatie voor het werk van vijftien leerkrachten uit Sarajevo en andere delen van Bosnië en 170 vluchtelingenkinderen uit alle delen van Bosnië-Herzegovina. Veel van deze kinderen verlieten hun land moederziel alleen en weten nog steeds niet waar hun ouders zijn. Ook sommige leerkrachten werden gescheiden van hun partners en families, maar

Andree Vekoslav, een muzikleraar uit Sarajevo, en oprichter van dit project, is zeer hoopvol en enthousiast. De kinderen en jongeren, in de leeftijd van peuters tot tieners, zijn zelf verantwoordelijk voor orde en netheid van het centrum. Overal zie je jonge mensen zingen, musiceren, schrijven, tekenen, schilderen, kopergravures maken, juwelen ontwerpen, ... kortom, iedereen is druk bezig.

Vluchtelingenkamp Straz pod Ralskem, Tsjechische republiek.

"Voor de oorlog was er geen enkel probleem, we hielpen elkaar en waren allemaal vrienden. Tot zomaar, in één klap, alles veranderde en mensen zich als beesten gingen gedragen."

Dit kamp telt 192 Bosnische moslims, mannen, vrouwen en kinderen die de meest verschrikkelijke dingen hebben gezien en meegemaakt. De jongeman uit de video is nu 21 en was 19 toen de oorlog uitbrak. Hij was lid van een speciale eenheid in het Bosnische leger, een partizaan. Zoals de meeste mannen, vrouwen en kinderen in het kamp had hij de meest gruwelijke excessen van inbreuken op mensenrechten gezien en meegemaakt.

Vluchtelingenkamp voor Bosnische kinderen en jonge vrouwen, Bratislava, Slowaakse republiek

Deze jonge mensen leefden net buiten Bratislava, Slowakije, in een kamp voor ex-Joegoslavische vluchtelingen.

Inleiding tot de Raad van Europa

Samenwerken voor vrede

De Raad van Europa is een internationale organisatie gevestigd in het Franse Straatsburg. Zijn belangrijkste bevoegdheid is het bevorderen van de democratie, de mensenrechten en de rechtsstaat binnen zijn lidstaten. Het verdedigen en bevorderen van deze fundamentele waarden is niet langer een louter binnenlandse aangelegenheid, maar groeide uit tot een gedeelde en collectieve verantwoordelijkheid van alle betrokken landen.

De Raad van Europa houdt zich ook bezig met het bevorderen van het Europese culturele erfgoed in al zijn diversiteit.

Tot slot dient de Raad van Europa ook als forum voor de studie van naar een groot aantal sociale problemen zoals sociale uitsluiting, onverdraagzaamheid, de integratie van migranten, de bedreiging van de privacy door de nieuwe technologie, bio-ethische kwesties, terrorisme, de drughandel en criminaliteit.

Een wijzigende samenstelling en rol

De Raad van Europa werd opgericht door 10 landen tijdens de nasleep van de Tweede Wereldoorlog met de ondertekening van zijn Statuut op 5 mei 1949 in Londen. Tijdens de eerste veertig jaar van zijn bestaan bleef het een West-Europese instelling. In dit opzicht weerspiegelt zijn geschiedenis ook de geschiedenis van het hele continent. Op het einde van deze eerste periode, dat werd ingeluid door het herstel van de Europese democratie in een aantal landen die voordien een autoritair regime kenden, telde de Raad reeds 23 leden. Tegen die tijd werden door de Raad reeds een belangrijk aantal richtlijnen en samenwerkingsakkoorden tot stand gebracht. In een periode van grote stabiliteit in Europa bleef haar politieke rol vrij beperkt.

Sinds 1989 is de Raad van Europa uitgegroeid tot het belangrijkste politieke centrum voor samenwerking met de landen van Midden- en Oost-Europa, die kozen voor een democratische vorm van bestuur. In mei 1997 telde de Raad 40 leden. Na de top van Wenen in oktober 1993 kreeg de Raad van Europa een ruimere bevoegdheid. Alle lidstaten erkenden toen dat het voor de veiligheid en stabiliteit binnen Europa uiterst belangrijk was dat zij zich akkoord verklaarden met de toepassing van democratische beginselen, de mensenrechten en de rechtsstaat. Vanuit deze algemene bezorgdheid voor democratische veiligheid stelde de Raad van Europa een reeks van algemene principes op voor de bescherming van nationale minderheden, steunde actief het proces van overgang naar de democratie en verstevigde zijn systeem van toezicht op de naleving van haar programma's door haar leden.

De Raad van Europa in de praktijk

De Raad van Europa bestaat uit:

- een beslissend orgaan: het Comité van Ministers
- een overlegorgaan: de Parlementaire Assemblée
- een spreekbuis voor lokale democratie: het Congres van Lokale en Regionale Overheden in Europa

Deze instanties worden bijgestaan door een Internationaal Secretariaat van zowat 1500 ambtenaren uit alle lidstaten. Aan het hoofd staat de Secretaris-Generaal die voor een ambtstermijn van 5 jaar wordt verkozen door de Parlementaire Assemblée.

Het Comité van Ministers

Dit is samengesteld uit de ministers van buitenlandse zaken van de 40 lidstaten. Het Comité komt tweemaal per jaar samen in een gewone vergadering, maar kan daarnaast ook speciale of informele vergaderingen beleggen. Het voorzitterschap wijzigt iedere 6 maanden in alfabetische orde van de lidstaten.

De Vice-Ministers komen minstens een keer per maand samen. Zij stellen de agenda op voor de Raad van Europa en beheren het budget, dat vandaag zowat 1.300 miljoen Franse frank (7.800 miljoen Belgische frank) bedraagt. Zij beslissen ook welk gevolg moet gegeven worden aan voorstellen van de Parlementaire Assemblée, van het Congres van Lokale en Regionale Overheden en van de gespecialiseerde ministerconferenties die regelmatig worden georganiseerd binnen de Raad van Europa.

De Parlementaire Assemblée

Deze telt 286 gewone en evenveel plaatsvervangende parlementsleden uit de verschillende lidstaten. De samenstelling van iedere delegatie weerspiegelt deze van de parlementaire vertegenwoordiging in het land van herkomst. De Parlementaire Assemblée komt samen in vier plenaire vergaderingen per jaar. Hier komen de meest uiteenlopende sociale thema's aan bod. De aanbevelingen van de Parlementaire Assemblée aan het Comité van Ministers lagen in het verleden reeds aan de basis van een groot aantal beslissingen van de Raad van Europa.

Het Congres van Lokale en Regionale Overheden

Net zoals de Parlementaire Assemblée telt ook dit orgaan 281 gewone en 281 plaatsvervangende afgevaardigden. Het bestaat uit 2 kamers, waarvan de ene de lokale overheden vertegenwoordigt en de andere de regio's. De functie van het Congres is de versteviging van democratische instellingen op lokaal niveau en vooral het verlenen van bijstand aan de nieuwe democratieën.

Praktische activiteiten met concrete resultaten

De Raad van Europa heeft tot hoofddoel het tot stand brengen van een harmonieus beleid in alle lidstaten en het doen naleven van gemeenschappelijke richtlijnen en gebruiken. Om dit te verwezenlijken brengt het op verschillende niveaus parlementsleden, ministers, regeringsadviseurs, lokale en regionale verkozenen, afgevaardigden van jongerenorganisaties en internationale niet-gouvernementele organisaties (INGO's) samen om hun ervaring en kennis uit te wisselen.

Meer dan 160 Europese verdragen - het equivalent van meer dan 10.000 bilaterale verdragen - liggen aan de basis van de hervorming en harmonisering van de wetgeving binnen de lidstaten m.b.t. zeer uiteenlopende zaken als bescherming van computergegevens, hooliganisme bij sportevenementen, natuurbehoud, de media, culturele samenwerking, het voorkomen van foltering en de bescherming van minderheden.

Voor materies die zich niet lenen voor het afsluiten van verdragen doet het Comité van Ministers aanbevelingen aan de diverse overheden m.b.t. de te nemen maatregelen. Door zijn internationale verdragen heeft de Raad van Europa ook een groot aantal overheidsinstanties en een institutioneel apparaat uitgebouwd. Het belangrijkste voorbeeld hiervan is het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Volgende instellingen zijn bijzonder belangrijk:

Het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, met als doelstelling het beschermen van de fundamentele rechten en vrijheden van ieder mens. De Raad van Europa riep een gerechtelijke procedure in het leven, uniek in heel de wereld, die individuen toelaat een rechtsvordering in te stellen tegen hun regering indien zij zich het slachtoffer voelen van een schending van de bepalingen van het Verdrag.

Het bestaande systeem van de beoordeling van klachten op twee niveaus, zijnde eerst bij de Europese Commissie en dan door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, is sinds kort vervangen door één enkel Hof. Dit maakt de hele procedure sneller en efficiënter en verleent de indiener van de klacht rechtstreeks toegang tot het Hof.

Het Europees Sociaal Handvest leidde tot een aantal wettelijke hervormingen op het vlak van het gezinsleven, de bescherming van jonge arbeiders, de rechten van vakbonden en de sociale zekerheid. Het omvat 23 fundamentele rechten.

De Conventie voor de Bescherming tegen Foltering verleent aan een onafhankelijke commissie de bevoegdheid om onaangekondigde bezoeken te brengen aan detentiecentra in heel Europa.

De Europese Culturele Conventie vormt de basis voor intergouvernementele samenwerking op het vlak van onderwijs, cultuur, het Europees erfgoed, sport en jeugdzaken.

Opmerking: dit is slechts een beperkt overzicht van de activiteiten en bevoegdheden van de Raad van Europa. Raadpleeg de Literatuurlijst voor meer informatie.

Literatuurlijst

Er bestaan heel wat werken rond mensenrechten omtrent de meest uiteenlopende thema's. De hieronder vermelde lijst vormt slechts een kleine selectie en bestaat vooral uit suggesties voor verdere studie en uit aanvullend educatief materiaal bij de thema's die in de video aan bod kwamen. Waar nodig wordt een korte omschrijving gegeven van de inhoud, inbegrepen de talen waarin de publicatie beschikbaar is. Het adres en/of telefoonnummer van de internationale organisaties vindt u in de rubriek "Nuttige adressen".

Publicaties van de Raad van Europa

Human Rights every day - The impact of the Council of Europe's work in the field of human rights, 1996 (gratis). *Engels en Frans*

The human rights album, 1992: Een geïllustreerde leidraad voor de Europese Conventie van de Rechten van de Mens voor kinderen en jongeren. *Engels, Frans, Duits, Italiaans, Pools, Spaans, Zweeds, Albanees, Portugees, Russisch*

The Council of Europe human rights postcard collection, 1997 (gratis). Set van 12 verschillende postkaarten met als opschrift een sleutelbegrip uit de Europese Conventie van de Rechten van de Mens. Met bijbehorende brochure met suggesties voor een educatieve toepassing. *Engels en Frans*.

The case for intercultural education, Antonio Perotti, 1994. Een overzicht van het werk van de Raad van Europa rond interculturele opvoeding. *Engels en Frans*.

Roma, Gypsies, Travellers, Jean-Pierre Liégeois, 1994: De geschiedenis, de huidige situatie en de uitdagingen betreffende Roma, zigeuners en rondtrekkenden. *Engels en Frans*.

Human rights and minorities in the new European democracies: educational and cultural aspects (rond educatieve en culturele aspecten van de mensenrechten en minderheden in de nieuwe Europese democratiën), César Bîrzea, 1996. *Engels en Frans*.

Domino - a manual to use peer-group education as a means to fight racism, xenophobia, anti-semitism and intolerance (gratis handleiding voor vorming met en door leeftijdsgenoten in de strijd tegen racisme, vreemdelingenhaat, anti-semitisme en onverdraagzaamheid), European Youth Centre, 1995. *Engels, Frans, Duits*

"All different all equal", education pack - ideas, tools and resources for intercultural education (globaal educatief pakket voor interculturele vorming en opvoeding), European Youth Centre, 1995, gratis. *Engels, Frans, Duits*.

"All different all equal" cartoon book, 1996 (gratis). Deze tekstloze cartoons belichten een aantal thema's rond onverdraagzaamheid.

Cartoon books against intolerance, Mark Taylor (1997 (gratis). Basisideeën en suggesties om met jongeren rond onverdraagzaamheid te werken. *Engels en Frans*

Publicaties van andere organisaties

First steps - a manual for starting human rights education, Amnesty International (1996). Speciaal bedoeld voor opvoeders en activisten in Midden- en Oost-Europa. *Engels*.

Passages, Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties - UNHCR (1995). Een beter inzicht in de specifieke problemen van vluchtelingen d.m.v. een spel. *Engels en Frans*.

Refugees: we left because we had to, British Refugee Council (1996). Naslagwerk voor scholen en jongerenorganisaties met achtergrondinformatie, getuigenissen en acties. *Engels*.

Amnesty Interactive: A History and Atlas of Human Rights (1996). De boodschap van Amnesty International inzake mensenrechten op multimedia CD-rom. Verhalen, film, muziek, kunst, video en animatiefilms van over heel de wereld bij je thuis of op school.

Profile on prejudice: an education pack for teaching about prejudice and minority groups (educatief pakket rond vooroordelen en minderheden), Minority Rights Group (1985), *Engels*.

Nuttige adressen

Europees Jeugdcentrum van de Raad van Europa:
European Youth Centre, Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex,
FRANCE

Fax: +33 (0) 3 88 41 27 77

Noord-Zuid Centrum van de Raad van Europa:
North-South Centre of the Council of Europe,
Avenida da Liberdade 229-4º
Lisboa
PORTUGAL

Fax: +351 1 353 13 29

Centrum voor de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties:

United Nations Centre for Human Rights
8-14 avenue de la Paix, CH-1211
Genève 10
SUISSE

Unesco

7 place de Fontenoy,
F-75352 Paris
FRANCE

Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN, UNCHR

Public Information Section, CP 2500
CH-1211 Genève 2 Depot,
SUISSE

Internationale federatie van mensenrechtenorganisaties:

International Federation of Human Rights Leagues,
Passage du Bail 14
F-75010 Paris,
FRANCE

VN Centrum voor sociale ontwikkeling en humanitaire aangelegenheden:

United Nations Centre for Social Development and Humanitarian Affairs
Vienna International Centre,
PO Box 500
A-1400 Vienna
AUSTRIA

Amnesty International Secretariat & Publications

1 Easton Street
London WC1X 8DJ
UNITED KINGDOM

Minority Rights Group International

379 Brixton Road
London SW9 7DE
UNITED KINGDOM

The Refugee Council,
3 Bondway,
London SW8 1SJ
UNITED KINGDOM

Links

Ook op het internet is veel informatie te vinden rond mensenrechten. Heel nuttig op de hieronder vermelde websites zijn de links naar andere organisaties wereldwijd.

Raad van Europa: <http://www.coe.int>

VN Commissie voor de Rechten van de Mens:
<http://www.unhchr.ch/html/menu2/2/chr.htm>

VN Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen:
<http://www.unhcr.ch>

Human Rights Internet: <http://www.hri.ca>

Voor verdere documentatie, bibliografieën of informatie kan u steeds terecht bij:

Documentatiecentrum inzake mensenrechten van de Raad van Europa
Human Rights Information Centre,
Council of Europe
67075 Strasbourg Cedex
FRANCE

Tel: +33 (0)3 88 41 20 24
Fax: +33 (0)3 88 41 27 04

E-mail: humanrights.info@coe.int

Meer weten over VORMEN?

VORMEN vzw is een onafhankelijke, pluralistische organisatie voor mensenrechteneducatie. Haar doel is mensenrechteneducatie te bevorderen, te ondersteunen en te verzorgen, in het onderwijs en daarbuiten. Ze is opgericht met de morele steun van mensenrechtenorganisaties die in Vlaanderen actief zijn, maar is onafhankelijk.

Wij ondersteunen scholen die projecten opzetten in het kader van mondiale vorming of in het kader van de vakoverschrijdende eindtermen 'Opvoeden tot burgerzin'. De ondersteuning gebeurt onder de vorm van samenkomsten met de groep van leerkrachten en andere betrokkenen die binnen de school de concrete uitwerking op zich nemen.

Op vraag van scholen geven wij advies over de aanpak van de implementatie van de vakoverschrijdende eindtermen 'burgerzin'.

Naast nascholingsprogramma's die wij zelf organiseren en waarop leerkrachten van diverse scholen kunnen inschrijven (aankondiging via onze website en ons e-mail magazine mensenrechteneducatie), zijn de volgende programma's beschikbaar voor pedagogische studiedagen en andere nascholingsinitiatieven van scholen:

- 'Mensenrechten, wat zijn dat?'
- 'Hoe vakoverschrijdend opvoeden tot mensenrechten en burgerzin?'
- 'Werkvormen rond mensenrechten: inleiding, training'

In deze nascholingsprogramma's gebruiken wij actieve werkvormen.

In beperkte mate zijn wij ook beschikbaar om **workshops rond mensenrechten met leerlingen** of studenten te komen begeleiden.

Educatieve materialen

- Eerste stappen in Mensenrechteneducatie (160 pp.)
- Allemaal anders, allemaal gelijk (160 pp.)
- De 30 Artikelen (120 pp.)
- Vormingswerk voor Mensenrechten (100 pp.)
- Een Europa van Mensenrechten (24 pp. (4 in kleur) ook in het Engels beschikbaar)
- Recht door de Wereld (133 pp.)
- Kinderarbeid; willen werken maar niet mogen?
- Kom NU op voor Mensenrechten (video)

Op onze website (www.vormen.org) zijn deze educatieve materialen integraal te 'downloaden' of te bekijken. U kan ze ook bestellen (schriftelijk of per fax) aan €18 per stuk + verzendingskosten (€2 voor het eerste, €1 voor elk bijkomend pakket). Levering: binnen de 3 weken.

Een website waar je iets aan hebt

In toenemende mate zal er op onze site ook informatie over mensenrechten te vinden zijn en 'links' naar andere websites voor extra informatie. Deze informatie kan voor leerkrachten nuttig zijn als zij zich beter over een of ander mensenrechtenthema willen informeren. Leerlingen kunnen de informatie gebruiken bij het voorbereiden van spreekoefeningen en opdrachten allerhande (eindwerken, groepswerken,...).

Gratis e-mail netwerk mensenrechteneducatie

Leerkrachten en andere onderwijsbetrokkenen kunnen zich gratis abonneren op ons e-mail magazine. Intekenen kan door een mail te sturen naar abo.mre1.vormen@advalvas.be met vermelding van 'netwerk mre onderwijs'.

Ook voor ouders is 'Opvoeden tot burgerzin' een nieuw gegeven. Een vormingsavond voor ouders kan hen inzicht brengen in doelstellingen en werkwijze, en kan een hefboom zijn om hen in dit domein te betrekken. Op vraag verzorgen wij dergelijke vormingsavonden.